

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Consultationes Theologicæ Et Spirituales Christiani verè fidelis & verè devoti ...

... De Excellentiis Dei

Louis François <d'Argentan>

Augustæ Vindel. ; Dilingæ, 1701

VD18 90029526

Consult. VII. De Persona Patris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45487

Angulari erga ipsam veneratione & devotione affici, & sapius ad singulos horæ sonitus alacri resonare voce: *Benedicta sit SS.*

Trinitas atque indivisa unitas: Confitebimur ei, quia fecit nobiscum misericordiam suam.

CONSULTATIO VII.

De Persona Patris.

Missionarius quidem nuper rimè redux ex Insulis occidentalibus recensabat mihi, vidisse se plures homines sylvestres ac feros, qui quasi nullam habere videbantur divinitatis cognitionem, tam erant rudes ac stupidi, propius accedentes ad conditionem brutorum, quàm hominum; nihilominus ex illis in unum se incurrisse, qui longè ingenio ac mente ante currebat alios; ipsius indoles feritatis referebat nihil; sed potius amabat societatem, & magna perfundebatur voluptate, dum verba fundentem de rebus altioribus audiebat, quò agnata curiositate ipsius rapiebatur animus, quò ab aliquo conditionis ac nationis suæ expectari vix poterat.

more splendores suos, in terras è sinu suo diffundentem, abs eo, quòd unquam exhauriretur; Cùm videret, quàm promptum & expeditum se exhiberet ad benefaciendum toti universo, cùm non nisi duo requireret instantia ad ablegandum suos è sinu suo super universum hemisphærium radios; Cùm videret prodigiosam hanc mundi faculam extingui nunquam, portare secum diem, quòcunque accessu fugari tenebras, quas ipsa natura horrèt ac fugit. Cùm consideraret, universalem hunc totius naturæ Benefactorem, tanto amore erga ipsam ferri, tanto tamque vehementi teneri desiderio, suis ipsam cumulandi beneficiis, ut nec dies nec noctes quiesceret, sed velut infatigabilis cursor in dies singulos constanti more, universum mundum suo emetiretur circuitu, abs eo, quòd vel unico cursu sisteret momento, quin nec minimam sentiret lassitudinem; tam promptè tamque alacriter suum

Homo Syl-
vestris ra-
tione præ-
ditus, in-
vestigabat
prodigia
solis.

Hic sapius occupabat mentem consideratione solis, cujus pulchritudine & præstitis ab ipso mundo obsequiis extra se ipsum abripiebatur: siquidem cum videret indies fecundissimum hunc luminis fontem, torrentis

suum perficiendo curriculum cum denique adverteret ipsum solum esse, qui mundum illuminet, qui omnes naturæ venustatis suorum penicillo radiorum inaret; ipsum esse, qui has nobis detegat, è tenebris eruat, ac oculis nostris objiciat; ipsum esse, in cujus absentia omnia videantur mortua & quasi in nihilum redacta; sed quam primum reviviscere omnia, ubi denudò comparuerit, quantumvis in proprii luminis sui abyssò semper maneat absconditus, ita ut in oculis nostris ipsius intueri faciem sit impossibile: quâ ratione inter omnes mundi creaturas, simul est & maximè visibilis & maximè invisibilis.

Sylvicola hic, qui philosophabatur indies circa hæc prodigia juxta naturale intellectus sui lumen (omnis namque homo naturali modo aliquantisper est philosophus) cum videret, quod se perderet in magno hoc splendorem ex astro hoc dimnantiũ Oceano, & quanto magis contendebat illa capere, tanto magis caperetur & absorberetur ab illis: quæsivit è Missionario, an ignoraret, quisnam ingentem hanc mundi faculam accenderit, ipsamque ditaverit tam copioso lucis thesauro, quem indies tam mirificè diffunderet, & nunquam exhauriretur. O si operis hujus cognoscerem Auctorem!

Exin, dicebat mihi Missionarius, arripui occasionem instruendi ipsum in sublimissimis Religionis veritatibus; & captans ansam è Summâ æstimatione, quam ipsum concepisse cernebam circa splendidissimam Dei imaginem, quæ haberi possit in mundo, allaborabam intellectum ipsius deducere ad Cognitionem alterius Luminis infinito modo splendidioris. Loquebar ipsi de primo quodam Ente, quod prima sit causa omnium entium; Credens me haud difficulter ipsi quidquam persuasurum circa Excellentias Patris æterni, cujus ipse videbat foecunditatem ac divitias in sole tam luculenter demonstratas, & quia intellectum jam instructum habebat lumine quodam naturali, & ipsum sufficienter dispositum fore ad recipiendum quoque lumen fidei.

Sed quia ipse difficultatem patiebatur se explicandi, ob raram conversationem cum hominibus ratione præditis, Collega meus, dicebat mihi Missionarius, qui idioma callebat & vir erat apprime intelligens, sese obtulit ad assistendum ipsi & interveniendum pro interprete. Erigebat ex hoc animum, cum spe, nos curiositati suæ satisfacturos; non minore ex parte nostrâ conceptâ spe, nos ipsum Deo lucraturos. Incepi igitur sic ipsum alloqui, AR-

ARGUMENTUM.

1. Sol est velut accensa facula in magno hoc natura palatio ad demonstrandum nobis Deum in omnibus Creaturis.

2. Ipse est excellens Imago Dei Patris in particulari, ostendens nobis ipsius fecunditatem, Potentiam ac Bonitatem.

ARTICULUS I.

Non parva tibi quærenda est ratio, quisnam tantâ luminis copiâ locupletaverit Solem: Nam arbitraris optimè, speciosissimum hoc astrum non esse factum à semetipso, nec esse sui ipsius fabrum, cum limitatum sit ad certam magnitudinem, quam ulterius extendere nunquam possit; Cum affixum sit certo loco, unde egredi ipsi nec sit liberum nec licitum, cum obstructum sit certo cursui, quem non possit interrompere ad captandam quietem, nec immutare ad arripiendum & capeffendum alterum: Hæc omnia haud obscure annunt, quod dependeat ab altero, quod tale sit, quale fieri voluit, qui fecit, quodque illi, qui se fecit, obediat. Sed quæris, quis ergo est Auctor ipsius & Artifex?

Sol est facula in magno mundi palatio.

Est magnus is ille Architectus, qui universum hunc condidit mundum, in morem Palatii magnificentissimi; & ut totam lumine compleret domum, accensam in altis tenet hanc faculam, affixam laqueari, quod est. cœruleus. ille. cœlorum for-

nix; ut omnes, qui magnum hoc subeunt palatium, videant pulchritudinem operis, quam dum vident, admirentur artificem, quem, dum admirantur cupiant cognoscere & cognitum, amare. Ecce totum id, quod quæro, inquebat sylvicola: Tot jam annis decumanum hoc lumen meos illustrat oculos, nec tamen unquam adhuc sui monstravit artificem. Quanto plus ipsum aspicio, tanto plus ipsum admirror, haud credens inaniter, quod ultra pulchritudinem, quam mihi detegit, tegat & obvelat quidquam aliud, quod longè sit mirabilius. Quid autem hoc sit, adhuc me latet.

Audi me benè, respondit ipsi Missionarius, docebo te id, & tuae abundè satisfaciam curiositati. Quandoquidem tantâ industriâ rimatus es Excellentias speciosissimi hujus astri; utique observaveris, quod, licet sit unicas, tria tamen in se complectantur, inseparabilia quidem, valdè tamen inter diversa; nempe propriam suam substantiam, suam lucem, & suum calorem. Ex substantiâ procedit ipsius lux; Sol est admodum splendida Dei imago.

U. 3. Sub-

Substantia & lux producant simul calorem. Ecce quid evidenter & manifestè notandum occurrat in sole. Sed à visibili hanc luce altius attolle mentem tuam & cogita aliam adhuc esse lucem infinito modo pulchriorem & nobiliorem, oculis nostris corporalibus invisibilem, Eò quod tota spiritualis, & hæc lux est Deus, qui cum creator sit lucis hujus visibilis, voluit se in illà representare, ut nobis ostenderet, quòd, licet ipse sit unicus solus Deus, considerare in ipso debeamus, substantiam, lucem, & calorem, quæ realiter ab invicem distincta sunt, quamvis sint non nisi unica eademque res. Substantia est fecunda origo, unde emanat tota lux, & utraq; est principium, unde procedit calor; Sed ipsa est substantia, lux & calor naturæ adeò elevata super omnia, quæ conspicis in sole, ut infinito quòque modo exaltata sit super omnia, quæ intellectus tuus concipere aut excogitare possit.

Sol est
imago im-
perfecta
sanctissi-
mæ Trini-
tatis,

Siquidem in sole substantia non est lux, & lux non est calor, sed hic totum quod est, est substantia, totum est lux, totum est calor: omnia tria non sunt, nisi unica simplicissima res, & hæc non est nisi unicus solus Deus. In sole substantia est ante lucem, & lux ante calorem; sed hic nihil est ante, nihil est post, sed omnia sunt simul in eodem in-

stanti æterno. In sole aspicias corpus, quod habet figuram suam limitatam, lucem suam corpore suo magis dilatatam; & calorem suum quandòque magis, quandoque minus diffusum in e sua. Sed hic non est corpus, nec figura: Deus est substantia spiritualis infinita in sua magnitudine; Est lux spiritualis in sua magnitudine; est calor spiritualis & substantialis infinitus in sua magnitudine: unum non habet majorem magnitudinem altero; omnia tria non habent, nisi eandem infinitudinem, eandem immensitatem. Sol non habet vitam, nec sensum, nec intelligentiam, nec libertatem, non est quid superum nec independens: Sed hic totum quod est, est vita, totum quod est, est intelligentia, totum quod est, est libertas, Deus solus est independens & supremum omnium Entium. Nihil igitur est ex omni eo, quod considerasti & admiratus es in sole, respectu illius, quod concipere & considerare oportet in Deo.

Et nihilominus sicut nec unicam creaturam corporalem habemus, quæ circumferat lineamenta vivaciora, vel characteres splendidiores similitudinis, quàm speciosum hoc astrum, quod omnia nobis monstrat & videnda præbet, quæ visibilia sunt inter opera Auctoris sui; sic quòque nihil habemus, in quo
se ma-

se magis visibilem reddiderit, quam in hoc luminis fonte: licet verum sit, quod illa, quæ in hoc nobis videntur splendidissima, non nisi obscurissimæ sint umbræ respectu supremæ Majestatis Dei. Aspicias, quomodo ascendat hoc astrum & potestatem gerat super omnia inferioris hujus mundi; quomodo circumferatur in triumpho, propriis suis coronatus radiis, per totum hoc universum; quomodo omnes creaturæ sua in ipsam figant lumina, ipsamque velut suam revereantur Monarcham; quomodo progignat flores & fructus, benigno duntaxat ipsos aspiciens oculo; Et denique quomodo omnia recipere videantur, vitam, vigorem & gaudium à Benevolis ipsius influxibus: quod plerosque inducit homines; ut ipsum velut universalem totius naturæ Patrem intueantur.

Sol non est, nisi radiis adumbratio Majestatis Dei.

Videtur vobis, ipsum perfectissimum esse Archetypon & nihil excellentius esse in mundo; & tamen non est nisi rudissima, imperfectissima, & obscurissima adumbratio infinitæ Majestatis Dei Auctoris sui. Ipse solus est, cui absoluta sit potestas super omnia, qui que nihil habeat supra se; Ipse est, qui triumphet de omnibus, infinita circumfusis & coronatus gloria sibi propria ac naturali, quamque à nemine accepit. Ipse est,

qui supremum teneat dominium super omnes creaturas, à cujus oculis universus dependeat mundus; Et licet hic incomparabilis tibi videatur Magnitudinis, minimo tamen est minor atomo, respectu infinitæ magnitudinis Dei. Ipse solus est, unico verbo, qui jure æquisimo gerat Nomen Patris; sed Patris æterni, Patris omnipotentis, Patris misericordiae. Ipse est Pater æternus, eo quod ab æterno producat filium è propria sua substantiâ, qui æternus, sicut ipse, sit Deus. Ipse est Pater omnipotens, eo quod extraxerit omnes creaturas è sinu Nihili omnipotentia sua, illisque dederit esse, quod possident. Ipse est Pater misericordiae erga nos & intuitu nostri, eo quod adoptet nos in filios suos, quando nos extrahit ex abyssu peccatorum nostrorum, ut nos justificet ex magnâ paternæ suæ misericordiae virtute.

O! quam magnus Deus, exclamavit desuper, miser Sylvicola, sublatis manibus ac oculis in cœlum, totus abreptus pulchritudine, quam leviter tantum & quasi per rimulam incipiebat aspicere? O quam divinus Pater! quam plenus est igitur Majestate? quam admirabilis est, quamque amabilis! quam felix ipsorum fors, qui ipsum cognoscunt, qui potiuntur ho-

more,

nore, ut ipsius sint filii! sed quâ ratione ternis vicibus est Pater, & ratione tam diversâ? Quomodò est Pater omnipotens, quomodò Pater æternus, & quomodò Pater misericordiæ? perge arrigere aures, respondit ipsi

Missionarius, & explanabo tibi omnes, tres hæc Paternitates, unam post alteram tantâ cum claritate, ut facillè sis comprehensurus illas, quantum fuerit opus ad omnimodam tibi dandam satisfactionem.

ARGUMENTUM.

Quomodò Deus sit Pater æternus.

ARTICULUS II.

Sol repræsentat fecunditatem Dei Patris,

Intuere visibilem illam, qua tam sollicitè ac studiosè investigasti, imaginem Divinitatis, Solem, & perpende tam copiosam ipsi ab Auctore suo communicatam fecunditatem, ut exhauriri non possit. Nihil est in ipso, quod non lumen sit, cujus non est avarus dispensator, sed torrentis more illud è sinu suo diffundit tam munificè, ut diceret, quod ex universo orbe magnum solem facere attentet & intendat. Nihilominus quamvis dispertiat omnia, quæ habet, nihil tamen perdit ex eo, quod dispertitur; Et licet è sinu suo effundat & profundat prodigè, non tamen exhauritur, nec, dum ita est prodigus, sit indigus. In instanti, quo est sol, jam incipit necessitate quâdam naturali suam diffundere lumen, quam diffusionem continuat, & nec unico intermittit momento post tot annorum ac sæculo-

rum curricula: & post hæc omnia, nec lassatur, nec alteratur, nec vel tantillum in virtute suâ imminuitur. Quàm admirabilis fecunditas in unicâ creaturâ!

Sed in comparationem adducta cum fecunditate creatoris sui, disparet omnino & nihil est. Nihil est in ipso, quod non sit lumen; sed lumen tantò speciosius tantò fecundius & jucundius, quàm illud solis, quantò creator major ac nobilior est, quàm creatura, hoc est, modo infinito. Non igitur se res hic habet, sicut cum sole, cujus est limitata magnitudo. Sed Deus sol est immensus in suâ magnitudine, non solum effundens è sinu suo lumen, quod accidens sit, sed propriam suam effundens substantiam in solem alterum, qui prorsus idem sit in naturâ: Ipse effundit se totum ex seipso per profusionem quandam naturalem, quantum effundere se potest, absque

Deus Pater
se totum
communis
eat filio.

absque ulla exceptione, & consequenter, quod dat: modo dat infinito, & ille, qui recipit, est æquè dives ac ille, qui dat, qui sumit, sicut qui largitur: nihil est in uno, quod non sit in altero; tota substantia divina est in uno, tota substantia divina est in altero, & ambo non habent, quàm unam solam eandemque substantiam, quæ non est divisa inter ipsos, nec multiplicata per ipsos; sed unica semper manet & simplicissima.

Deus produ-
ditur Fili-
um suum
se exhaust-
it, & nun-
quam est
exhaustus.

Hanc qui dat, includit in semetipso Principium foecunditatis infinitæ; hanc qui accipit, est terminus admirabilis hujus foecunditatis: Unus producit alterum. Sed sicut qui producit & progenerat è sinu suo alium sibi similem in naturâ, reverà est Pater, ita & ille, quem sic producit, reverà ipsius est Filius. Jam impossibile est, hunc Patrem & hunc filium, non esse duas Personas realiter à se invicem distinctas, licet non nisi eandem habeant substantiam, eandemque prorsus divinitatem. Quàm pretiosæ igitur debent esse divitiæ, quàm abundans thesaurus foecunditatis hujus paternæ, dum nimirum Pater in seipso invenit, unde producat Deum sibi in omnibus æqualem! Et dum infinitas hæc facit impensas, Thesaurus ipsius exinan non imminuitur, sed eadem

semper ratione manet locuples & opulentus. Verum est, ipsum tam absolutè ac omnimodè in solâ hac unici filii sui productione exhauriri, ut ex eo alium secundum producere non posset; nihilominus tamen ita semper inexhaustus manet, ut non cesset in ipsum effundere omnem suam essentiam, profusione semper infinitâ, semper actuali per omnem æternitatem.

O admiranda Potentia Patris, vim habens ac virtutem producendi Deum! O Excellentia stupenda Filii, qui omne est id, quod producere potest omnipotens DEUS, exhauriendo infinitam virtutem intellectûs sui divini! quando produxisset centenos mundorum milliones, & post hos adhuc tot milliones aliorum; imò tot, quot illorum quilibet particulares complexus fuisset creaturas, omnia hæc minores fuissent stipulâ, cum Filio hoc unigenito æquiparata. Quanta magnificentia, o Magne Deus, & quanta gloria divino huic Patri, Patrem tanti esse Filii! sed gloria non minor est Filio, Filium tanti esse Patris.

Jam primum est afferre rationem, ob quam nuncupetur Pater æternus. Verum quidem est, quod nunquam incepisse, & nunquam finire constituat rationem & essentiam perfectæ æternitatis; quod commune est Patri &

Quare De-
us Pater sic
Pater æter-
nus & qua-
re non
dicatur Fi-
lius æter-
nus.

X

Filio,

Filio, qui consequenter pari ratione sunt æterni; nihilominus moris non est, filium nominare æternum. Sed plerumque tantum dicitur Pater æternus. Ratio est, quod licet Filius verè sit, & nunquam inceperit, ortum tamen habuerit ac originem. Sed Pater hæc gaudet prærogativâ sibi prorsus speciali, quod non solum nullum habeat initium, sed nec ullam originem: Ipse non recipit esse ab aliâ Personâ, sed habet hoc à semetipso, ipse est origo & primum principium esse Divini. Et sicut paulò ante diximus, quod nunquam sol sit absque lumine, & in eodem instanti, quo sol est, diffundat hoc è sinu suo fecunditate sibi connaturali & nunquam ab eo vel unico desistat instanti, ita multò magis verum est, quod nunquam Deus vel unico momento sit absque divina sua fecunditate; adeoque ab æterno instanti, quo Deus est, effundat omnem suam divinam substantiam in filium suum unicum: Est igitur Pater ab instanti æternitatis. Et hæc prima est ratio, ansam nobis præbens, specialiter ipsum condecorandi nomine Patris æterni.

Deus Pater ab æterno est in actu Paternitatis suæ, quem intertempere non potest.

Secunda fortior adhuc & evidentior est, quod perpetuò sit in actu divinæ suæ Paternitatis, id est, quod nunquam non actualiter producat filium suum unicum ex propriâ suâ substantiâ,

quod nunquam vel unico momento ab eo desistat: nunquam incepit, nunquam cessat, & nunquam cessabit. Divina ipsius fecunditas infinita est in suâ abundantia, non minus autem in suâ duratione: dat omne, quod habet, per totam sui ipsius effusionem, quæ ipsi necessaria est; & ideo impossibile est, ut faciat vel plus, vel minus, vel quid aliud, quam quod facit ab æterno. Ipse semper est Pater, & ipse solus in divinitate gaudet glorioso hoc Patris elogio: æquissimo igitur jure nuncupamus ipsum Patrem æternum.

Quis imaginari sibi poterit abundantiam gaudii in corde Patris, quod talem habeat Filium, & exuberantiam lætitiæ in corde Filii, quod talem habeat Patrem? Pater, qui tantas videtur Pulchritudines ac perfectiones in filio suo unico, afficitur ex in gaudio infinito; Et Filius, qui conspicit tantas in Patre suo divino Bonitates, tantasque excellentias, infinitâ quoque perfunditur lætitiâ. Pater infinitam haurit voluptatem, dum exhaurit se, dando omnia, quæ habet, Filio suo unigenito; Et Filius quoque infinitâ capitur lætitiâ, dum capit & accipit omnia à Divino Patre, abs eo, quod accipiat aliquid ab alio, quam ab ipso solo. Ipsorum gaudium tam reciprocum est ac mutuum, ut non sit maius in uno quam in altero;

Gaudium Patris & Filii est reciprocum.

altero; & hoc gaudium esse non potest absque amore infinito ex utraq[ue] parte.

Amor re-
ciprocus
Patris &
Filii.

Quomodo possibile sit, Patrem æternum non amare tantum talem filium, quantum videt ipsum esse Amabilem, id est, modo infinito? Et quomodo possibile etiam sit, Filium non amare tantum talem Patrem quantum ipsum amabilem cognoscit, modo nempe pariter infinito? Amor igitur eorum æqualiter infinitus est ex utraq[ue] parte; Verum hic non est, nisi idem omnino amor: siquidem quamvis duæ sint personæ, non tamen habent, nisi idem cor, eandem voluntatem, sicut ambæ non habent, nisi eandem essentiam, eandem divinitatem. Communis hæc voluntas Patris & Filii, ita gaudiis ac amoribus repleta ambarum harum divinarum Personarum, quasi tota gravida ac prægnans ardoribus ac flammis, & quasi suæ abundantia impulsavi, felici necessitate confringitur ad pariendum, quod concepit. Ipsa igitur producit amorem infinitum, æquè perfectum sicut principium, unde emanat, & consequenter æquè sicut ipsum est Deus; Et hæc est tertia Persona adoranda *Trinitatis*, quam appellamus Spiritum Sanctum, qui metam & summam perfectionem apponit omnibus Divinis emanationibus.

Doctorum Ecclesiæ summus mirabile attribuit Nomen Spiritui Sancto, & dicit, quod sit, *Jubilum Patris & Filii*, ad declarandum nobis, ipsum esse fontem ac originem summæ Beatitudinis Dei in se ipso. Amare infinito modo bonum, & illud perfectissimo modo possidere; omnem illius cognoscere Excellentiam, & infinitam ex illo haurire complacentiam; gustare plenè omnem ipsius dulcorem, ac in æternâ ejusdem fruitione quiescere: Ecce hæc sunt, in quibus consistit tota immensitas & tota infinita Magnitudo gaudii Dei. O Pater infinito modo felix possessione, amore, complacentiâ, gaudio infinito, quo te afficit Filius tuus unigenitus! O Fili infinito modo felix possessione, amore, complacentiâ, gaudio infinito, quod accipis à Divino Patre tuo! O Spiritus Sancte infinito modo felix, dum infinitus existis amor, Jubilus, complacentia, gaudium infinitum utriusque!

An igitur verum est, mi Deus, exclamabat desuper Collega Missionarii magno cum fervore, interpretans affectus & animi sensa, quæ legebat in facie & oculis pauperis hujus sylvicola: An igitur verum est, eo nomine creasse te animam meam, ut aliquando redderes participè ipsam omnium gaudiorum tuorum? An

S. August.
de Trinit.

Affectus
animæ spe-
rantis ali-
quando
intrare in
gaudium
Patris æter-
ni.

aspiciet olim omnes illas pulchritudines, quæ perpetuo raptu & extasi tuum abripiunt & admiratione abreptum tenent intellectum! An easdem gustabit delicias, quæ abs fine adorandum cor tuum infinito replebunt Júbilo? Quomodo? An infinita hæc me exspectat Beatitudo? Tu mihi promittis ipsam, & incessanter me gratis tuis illuc attrahis, illamque ardentem mihi dare desideras; Et ego, quasi non exspectarem hanc ab ipso, oscitanter repto super terram, replens mentem meam & cor meum mundi crepundiis, has æstimo, his me occupo, his adhæreo, quasi majus nil esset, quod meam constituat beatitudinem. Ah! Anima mea, quid cogitas? Attolle in altum oculos, & aspice immensas illas magnæ æternitatis pulchritudines, quæ olim detegentur tibi. Vide & considera bona infinita in domo Patris tui celestis tibi præparata. Huc aspirandum tibi est, tuncque retrahenda pudore, ne eousque te demittas, ut quidquid aliud æstimes & magni facias. Nonne vides creatam esse terram, pedibusque tuis substantiam, ut conculces ipsam; & e contra Cælum tuo imminere capiti, ut illud incessanter velut unicum spei tuæ objectum intuearis?

O quanta dulcedo animæ, dum recordatur immensi hujus gau-

dii Divini, firmamque ac vivam spem concipit in corde suo; dicenda sibi aliquando fore suavissima illa verba, dum exitura est mundo; *Intra in Gaudium Domini tui!* quasi diceretur. Ecce postquam exiveris inauspicato exilii tui, ubi languebas, & contabescebas, domicilio, ingrediere modo, ad nunquam amplius exeundum, in gaudium Domini tui, & gusta easdem, quæ perfectam ipsius constituunt Beatitudinem, cum ipso delicias. Quæ unquam præsentis vitæ afflictio suam non amittet amaritudinem in spei ac fiduciæ hujus dulcedine? Verum quid opus est, devotam animam exspectare actualem ineffabilis hujus felicitatis possessionem, ut gaudium exinde concipiat? Nonne jam in vita præsentis est in Deo, cum ex sinu immensitatis ejus egrediatur nunquam? Quid impedit ergo, quin ingrediatur in gaudium Dei sui? Nonne oculis fidei contemplari id potest, quod visura est olim in gloriâ, inde demulceri júbilo? Si nubilum tristitiæ ipsam velit affligere, non aliunde consolationes advocet, sed vocari & invitari se credat intus, & haurire auribus: *Intra in Gaudium Domini tui.* Lætare ex eo, quod totus superabundet gaudio Deus, & dies aderit olim, quo eodem superfundenda sis gaudio.

gaudio. Non est mœror tam amarus, qui non abeat, ubi primum subierit cogitatio tam amabilis mentem. Verum est, inquit Missionarius, hæc conso-

latio ex eo in nos redundat, quod Deus sit Pater æternus; sed hæc non parum augetur, si consideremus, ipsum similiter esse Patrem Omnipotentem.

ARGUMENTUM.

Quomodo Deus est Pater Omnipotens.

ARTICULUS III.

Tres divi-
ne Perso-
næ sunt
Pater om-
nipotens.

Quando dicimus Deum esse Patrem æternum, hoc non fit, nisi respectu Filii ipsius unigeniti, quem ex propria sua producit substantiâ ab æterno, intus in semetipso, & nullatenus respectu creaturarum, quas ab æterno non produxit. Et quando dicimus, ipsum Patrem esse omnipotentem, hoc fit non nisi respectu creaturarum, quas è sinu nihili virtute suæ omnipotentia extraxit, & nullatenus respectu filii ipsius Unigeniti, quem non producit è nihilo, sed ex propria suâ progignit substantiâ. Verum quidem est, Nomen Patris, si proprie significet illum, qui producit aliam personam sibi similem in naturâ, non verè convenire, nisi soli Personæ divinæ, id est, Deo Patri respectu Filii ipsius unigeniti. Sed si nomine Patris intelligatur ille, qui producit aliquid, ipsique verum largitur esse, quamvis non sit ejusdem secum naturæ, omnes tres divinæ per-

sonæ sunt Pater omnium creaturarum, ex eo, quod dederint esse. Sed hic est Pater omnipotens, eo quod extraxerit ipsa virtute suæ omnipotentia è sinu nihili, quod opus est conveniens, nisi Deo soli.

Hæc Paternitas, quam habet respectu creaturarum, quas non producit ex propria suâ substantiâ, quibus tamen parvam aliquam largitur essentia suæ similitudinem, non est, nisi simplex imago vel imitatio veræ illius Paternitatis, quæ constituit primam Trinitatis personam in supremâ dignitate Patris æterni. Hæc simplex est & indivisibilis, ita ut nunquam nec major nec minor esse possit; sed altera Paternitas habet suam latitudinem, & suos perfectionis gradus. Deus est Pater omnipotens respectu certarum creaturarum nobiliori modo, quàm respectu aliarum, nempe juxta proportionem, quæ magis vel minus ex ipsius similitudine participaverint.

S. Thom;
p. 1. q. 23.
A. 3.

X 3

Sunt

Deus non
est Pater
omnipotens
omnium crea-
turarum
eâdem ra-
tione.
Job. 38.

Deut. 32.

Rom. 8.

Rom. 5.

Sunt certæ creaturæ, quæ aliud similitudinis nil habeant, nisi quod sint velut vestigia pedum ipsius; nihilominus appellatur Pater ipsorum in libro Job: *Quis est pluvia Pater, vel quis genuit stillas roris?* sunt & aliæ, quæ habent similitudinem imaginis secundum naturam, veluti sunt creaturæ rationales, quarum Pater est nobiliori modo; sic nuncupatur Pater Hominum in Deuteronomio: *Nunquid non ipse est Pater tuus, qui possedit te, & fecit & creavit te?* Insuper adhuc aliæ sunt, quæ similitudinem imaginis habent clariorem & sublimiorem, secundum gratiam, vi cuius adoptantur in Filios Dei, estque Deus longè excellentiori modo Pater ipsarum; sic Apostolus loquitur in Epistolâ ad Romanos: *Spiritus Sanctus reddit spiritus nostro testimonium, quod sumus Filii Dei, si autem Filii & Hæredes:* Denique aliæ sunt, quæ proximius adhuc accedunt ad ipsius similitudinem, quia totæ in ipsum transformatæ videntur, & penetratæ à splendore gloriæ ipsius, dum possident ipsum in cælo, & respectu harum Patris gerit Nomen majori cum majestate; sic idem Apostolus in memoratâ Epistolâ scriptum reliquit: *Gloriamur in spe Gloriæ Filiorum Dei;* ad quem felicem statum quotidie aspiramus, dum

orationem à se edoctam dirigimus ad ipsum: *Pater noster, qui es in Cælis, adveniat Regnum tuum.*

Verùm non constat, quid magis admirandum sit in dignitate Patris, quam gerit respectu creaturarum; An ipsius potentia, vel fœcunditas, vel summa Potestas ac Auctoritas ipsius. Admirabilis videtur ipsius potentia, dum è sinu nihili eduxit tam ingentem pulcherrimarum creaturarum numerum; Namque ex nihilo aliquid facere, est opus non nisi conveniens Brachio omnipotentis. Quid dixisses, si præfens fuisses Creationi mundi, ex abyssu nihili prodire vicens tot exquisitissimæ artis opera ad primum Creatoris sui mandatum?

Imaginare tibi & tecum cogita, te solum fuisse unâ cum omnibus Angelis, antequam ulla adhuc creatura esset, nec Cœlum, nec terra, nec lumen, nec elementa, nec quidquam aliud ex omnibus, quæ magnum hoc universum constituunt; Adhæc omnes Angelos omni contentione adlaborasse, ut è nihilo producerent aliquam muscam, aliquem florem, vel duntaxat minimum arenæ granulum, & postquam omnes suas adunassent vires, omnem suam collocassent industriam, abs eo, quodd quidquam efficere potuerint, ingenuè fuisse factos suam impotentiam,

Deus est
Pater om-
nipotens
velut crea-
tor.

Pule
spect
lum
omni
atur
di r
hilo.

tiam, verissimumque esse, omnes simul creaturas non habere virtutem producendi vel minimum herbæ cauliculum, aut terræ pulvisculum; & dum ita attentè tecum ponderas stupendam difficultatem, quam vincere oportet, ad producendum aliquid è nihilo, & admirabilem potentiam ad id evincendum, requisitam, cum omnes simul Angeli id evincere non poterint; Cogita audisse te vocem, unicum duntaxat verbum, *Fiat*, efformantem; Et eodem, quo efformata est, instanti, vidisse te è fundo nihili prodire orbem terræ tam vastum, uti est, in suâ latitudine, ex seipso quasi venientem seque collocantem sub tus pedes tuos, & exin cooperientem se herbis, floribus, fructibus, plantis, magnis arboribus, & inæstimabili diversorum animalium numero.

Pulchrum spectaculum videri omnes creaturas prodire è nihilo.

Vidisses ex eodem prodire nihilo mare magis adhuc diffusum ac extensum terrâ, hanc partim operiens, partim circumcingens, idque incessanter circumvolvi, noctes diésque agitari & moveri, abs eo, quod unquam suos transgrederetur limites, insuper infinitis fœcundum piscibus, monstris marinis, figurâ, formâ, magnitudine ac naturâ tam diversis.

Vidisses ex iisdem produci abyssis aërem mari ac terrâ lon-

gè adhuc majorem ac amplio-rem, velut tenuissimum ac ter-
simū conopœum sese extendentem ac involventem utrumque, insuper suis quantocyus locupletatum ornamentis; tot aves zephyrorum obsequio super plumas suas, velut in triumpho circumvectas, dulci melodiâ invitare quasi homines, ad decantandum secum laudes Creatoris sui; tot insuper meteora in medio ipsius fabrefacta, nubes, pluvias, nives, grandines, tonitrua

Vidisses ex eodem nihili sinu prodire, præfati virtute verbi, immensos illos cœlorum globos, in orbem hos agi & supra te in Regione longè sublimiori collocari, tam fastuosâ ornari pompâ, tot planetis, tot stellis, tot radiantibus astris, quæ videbantur velut tot carbunculi cœruleis suis limbis circumducti; & super omnia magnam illam mundi faculam, admirandum hunc Solem, qui lumine torrentis instar effuso totum collustrat universum, nobisque venustatis suæ aspectu gaudium parit ac lætiti-
tiam.

Quid dixisses, si cuncta hæc prodigia tuis hausisses oculis? Nonne admirationis æstu extra te metipsam raptus exclamâsses? O Cunctipotens artifex hujus Universi! quanta fortitudo tua, quantum robur tuum! Cum omnes

Affectus
animæ aspi-
cientis a-
pecta Dei.

omnes unâ Angeli ne atomum quidem extrahere possint è fundo nihili, quamvis omnes suas huc advocent vires & collocent robur; tu non nisi unicum eructas verbum, & producis & prodire facis exinde, abs ullo adnitu, abs ullâ contentione, abs labore vel minimo, immensas cœlorum machinas, terram, astra ac omnia Entia! O Brachium Dei quàm potens es? O Pater cœlestis, quis diffitebitur, te Patrem esse omnipotentem!

Verùm an vitæ halitus tibi fuisset superstes? An tuo adhuc insertum cor pectori, quin ardentissimo exarsisset desiderio videndi illum cujus prodigia à te visa in stuporem te adduxerant? Jam nos indies eadem cernimus prodigia, eisdem, aspiciamus Cœlos, eadem astra, eandem terram, eadem prorsus elementa, quæ tu prodire vidisses ex nihilo. Eadem usurpamus scientiâ, supremum illorum conditorem ea extraxisse, ac si id ipsum facientem nostris usurpâsemus oculis; & tamen in stuporem non agimur, ipsius non admiramur Cunctipotentiam, laudibus millenis non extollimus divinam ipsius tam benè cuncta disponentem sapientiam; nec infinitam ipsius amamus bonitatem hæc omnia ex amore erga nos operantem. O Cor meum, quantâ laboras cœcitate! Ah!

quando aperies oculos ad videndum & amandum ineffabiles Excellentias Patris tui omnipotentis!

2. Si tam admiranda est ipsius potentia, major adhuc est ipsius fecunditas, sed non ponderantur ipsam in eo, quod ingentem hunc produxerit creaturarum numerum; Cùm hæc omnia fermè nihil sint, respectu ejus, quòd posset facere. Admiror ipsam in hoc, quòd non contentus producere creaturas, omnibus his communicaverit fecunditatem & facultatem producendi alias; alias quidem illis similes in naturâ, velut sunt plantæ & animalia; alias causis producentibus nobiliores, velut est terra, quæ fecunda & plantis, fructibus, frumentis, floribus, lapidibus, metallis, quibus nunquam exhauritur; & mare, quod fecundum est piscibus, quibus viduari & evacuari non potest. Alias saltem donaverit virtute producendi imagines sui repræsentativas; siquidem nec unicum quidem est ex omnibus entibus visibilibus, quòd non agat pictorem quasi naturalem, semper in manibus tenendo penicillum, ad depingendum se in omnibus speculis, omniumque animalium oculis. Minima creaturarum, quæ accepit esse à Deo, tam luculenter circumfert imaginem divinæ fecunditatis

Admirabilis fecunditas creaturarum ostendit illam Dei

Str
fœ
tas
no
nif
lan

invidet
quod
vobis
est
mag
in dō
all

tatis ipsius, ut nunquam cesset reproducere semetipsam, vel saltem perfectissime se representare in teneris illius speciebus, quibus repletur totum spatium diaphanum ipsam circumdans, quasque Philosophi nuncupant species intentionales; ut exinde conicere nobis liceat admirabilem fecunditatem Dei Patris, ad exprimendum semetipsum modo perfectissimo in sua imagine, quæ est filius unigenitus, cum tam stupendam fecunditatem contulerit creaturarum suarum minima ad representandum se naturaliter in suis speciebus.

Stupenda
fecunditas
animæ
nostræ
manifestat
illam
Dei.

Sed qui bene cognoscere voluerit fecunditatem Patris cœlestis; aspiciat præcipuè animam rationalem. Hæc singulari prærogativâ decorata est super alias creaturas, quod facta sit ad similitudinem creatoris sui, quodque per proprias suas experientias admirabilem cognoscat fecunditatem sibi ab ipso collatam. Quantum prodigium videre intellectum, qui ratione quâdam imitans infinitam Auctoris sui fecunditatem concipit in momento, & abs intermissione producit res innumeras? Omnes creaturas, quas Deus produxit extra se ipsum, intellectus humanus concipit in se ipso, dum ipsas aspicit; adhæc multa concipit & cognoscit alia

à Deo non facta, format sibi & fabricatur in seipso mundos novos, excogitat scientias & artes, est pictor, est Architectus, est aurifaber, ipse solus est, quod sunt omnes artifices alicujus Reipublicæ; & quod mirabilius est, ipse solus sufficit ad suppeditandam omnem materiam necessariam pro cunctis absolvendis operibus, quæ conceperit in se ipso. Invenit penes se colores, quibus decumanam sibi depingat imaginem; eruit ex se ipso marmora, quibus exstruat Palatium valdè magnificum; dilatat penes se vastos campos ac prædia, ac progignit ex se ipso artifices & operarios, quorum aliquos destinat ad ædificandum, alios ad excolendam terram, jacienda semina, desecanda frumenta, intra pauca momenta omnes percurrit regiones terræ, videt, exquirat, omnium statuum investigat statum, gerit bella, tractat pacem, exstruit civitates; Exercitus navales immittit in mare. Quis non admiretur fecunditatem parvæ hujus creaturæ, quæ tantas, tamque multas res conficit in semetipsâ & per semetipsam, absque labore & abs eo, quod alio sibi stet impendio, nisi ut illi intendat, quod facere intendit.

O Pater cœlestis, quanta est igitur fecunditas tua, tu qui ^{Deus solus} potest ex-
Ens haurire in-

Intellectum
humanum,
sicut ex-
haurit in-
tellectum
divinum;

Ens es infinitum, cum tam admirandam fecunditatem fueris largitus intellectui solius hominis? Et quid foret, si oculis intueremur omne id, quod jam produxerunt omnia ingenia humana supra terram, per omnes saeculorum decursus, & praecipue, quod actualiter producunt omnes mundi hujus habitabilis inquilini, & super omnia, quod producet omnis nostra posteritas? qui haec omnia videret uno ac simplici intuitu, nonne tabesceret praed admiratione, infinitos videns ipsorum effectus ac opera, quae nondum exhaurierint omnem ipsorum fecunditatem? siquidem plura adhuc facere possent, abs eo, quod exhauriantur. Quis non admirabitur prodigiosam hanc fecunditatem? Nihilominus haec ipsa nondum est atomus, si comparatur cum tua, O Pater omnipotens! Ita est, in exhauribilem te esse extra te ipsum, & tamen unica sola cogitatio, quam intra te, te ipsum contemplando formas, tam omnimode exhaurit omnem infinitam intellectus tui divini virtutem, ut aliam secundam producere non posses. Bene voluisti imaginem tuam tibi similem esse; Nam ita est, quod intellectus humanus ad imaginem tuam factus, quamvis inexhaustus sit respectu creaturarum,

dum tamen de te cogitat, sese inveniatur prorsus exhaustum, obruitur namque magnitudine essentiae tuae infinitae, obscuratur fulgidissimis splendoribus tui luminis, haeret attonitus, hebes totus ad aliquid de te cognoscendum, & absorbetur in profundam abyssum adorandarum tuarum perfectionum? O felix iactura, ubi se invenit & suaviter requiescit in centro felicitatis suae!

3. Sed postquam admirati sumus potentiam & fecunditatem Patris caelestis, non minus admiranda nobis videtur summa ipsius Auctoritas ac potestas. Ipse est, qui legem posuit omnibus creaturis, dum illas exposuit luci, & extraxit ex umbris nihili: Et quia unicum tantum vice dedit iustam terram, ut produceret ac germinaret herbas, flores ac fructus, nunquam cessavit hos parere, ut pareret mandato, nunquam destitit se eviscerare, ut impleter obedientiam per omnem saeculorum defluxum. Quia unicum duntaxat vice imperio obstrinxit Solem, ut metiretur nobis dies ac noctes, divideret nobis anni tempestates, indies ad amissum circumcurreret universum orbem, nunquam deflexit a mandato, nec unico subsistens momento, vel si substitit, id fecit, ne resisteret imperio. Quia unicum solummodo

Suprema
auctoritas
Patris
aeterni

Hon-
lus c
pote-
Dei

quid est
et si
et si

lummodò vice in mandatis dedit mari, ut fœcundo sinu profunderet nobis pisces, nunquam non se ita submissum, ductile ac docile exhibuit summæ creatoris sui auctoritati, ut semper squammatos daret greges, nec his dandis vellet unquam sterilefcere. Omnes denique creaturæ sic se semper venerabundas demonstrârunt cœlestis sui Patris potestati ac Dominio, ut quod semel is ordinavit, ipsæ nunquam fuerint transgressæ: *Ordinatione tuâ perseverat Dies, quoniam omnia serviunt tibi.*

Psal. 118.

Homo solus
resistit
potestati
Dai.

Homo solus, ex omnibus creaturis maximâ devinctus obligatione supremam hanc Patris sui cœlestis reverendi auctoritatem eò proruit temeritatis, ut contemnere adhuc præsumat. Homo solus, cujus pedibus subicit Deus omnia, his imperans, ut ipsius obtemperarent mandatis, ipsius se mancipient obsequiis, ipsi velut suo servirent Monarchæ; homo, quem adeò sublimavit, quem velut Deum huius mundi designavit, illum velut beneficiorum suorum centrum concatenatis & nunquam intermissis prosequendo favoribus; est tam ingratus, ut præstare renuat suo obedientiam Creatori, quam hic suas per creaturas ipsi facit exhiberi. Homo solus, cui tam honorifica est

posita lex, ut ex toto corde diligat Deum suum, familiariter cum ipso velut intimo suo amico conversetur, reverentia cum confidentiâ ipsi loquatur, sicut filius perdilectus suo colloquitur Patri; Ipse solus tam est focors in observandâ tam amabili lege, ut malit velut mancipium suis servire passionibus ac vitiis, quæ non nisi tyrannidem in ipsum exercent suam. Homo solus, cui Deus Regnum disposuit æternum, nec non æternorum bonorum promisit possessionem, abs eo, quod quidquam pro tanto favore exigeret ab eo, nisi ut abstineret à sui offensâ, seque amaret ex tota mente suâ; Ipse solus ex omnibus creaturis tantâ percellitur stupiditate, ut tam ingenti neglecto commodo, quo beatum se reddere posset abs labore, sese malit obruere molestiis ac fatigationibus, ut miserum se reddat ac infelicem. Homo solus, qui obstrictum se videt ad obtemperandum præceptis Dei sui, sub pœnis tam atrocibus, ut, si id renuat, condemnatum se sciat ad arandum æternaliter in desolatoriis ac devorantibus flammis; Ipse solus tam obcœcatus, tamque insensatus est, ut obedientiam Deo subtrahens, objicere sese audeat malis infinitis in omnem æternitatem tolerandis, modò temporis pauxillo inordinatis suis

fatisfaciat animi affectibus, turpiterque gerat morem sensuum illecebris. Denique homo solus, super omnes alias Creaturas præditus ratione, rationis se maximè expertem millenis demonstrat experientiis: Cæteræ omnes nunquam non abs noxâ sunt, innocentes sunt suis in operationibus; homo solus semper peccat & in suis à recto de-

fectit, & cum Beatus esse posset, suâ se culpâ inter omnes Creaturas miserimum reddit ac infelicissimum, eò quod juxta debiti sui exigentiam revereri nesciat, potius nolit, Patris sui Cœlestis, qui Deus est Omnipotens, auctoritatem: flecteretur fortassis, consideraret ipsum velut Patrem misericordiae. Vide.

ARGUMENTUM.

Quomodò Deus sit Pater Misericordiae.

ARTICULUS IV.

Deus Pater Misericordiae ad majorem suam gloriam & nostram felicitatem.

Quod Deus solus sit Pater æternus, est summus ipsi tum gloriae cumulus, tum apex lætitiæ. Quod sit Pater omnipotens, divinæ suæ triumphus est fortitudinis. Sed quod sit Pater misericordiae, labor est & opus potentiae ac Bonitatis suæ. Esse Patrem æternum, est producere Filium unicum è sinu propriae suæ substantiæ ab æterno. Esse Patrem omnipotentem, est omnes Creaturas extrahere è sinu nihili per creationem. Sed esse Patrem misericordiae, est facere è peccatore & magno Dei inimico, dilectum Filium Dei & hæredem gloriae suæ. Producere Deum ex propria sua substantiâ, ut sit Pater æternus, non potest esse, nisi opus omnipotentiae. Extrahere Creaturas è sinu ni-

hili & illis dare Existentiâ, ut sit Pater Omnipotens, non potest etiam esse nisi effectus omnipotentiae. Sed è peccatore facere Filium Dei, & è Filio gehennæ Filium regni, ut sit Pater misericordiae, est tam ingens prodigium, ut esse non possit exquisitissimum opus potentiae ratione quâdam magis stupendæ magisque admirandæ duabus aliis.

Non est instituenda comparatio inter generationem Filii unigeniti in sinu Patris æterni, & productionem filiorum adoptivorum in sinu Patris misericordiae, si attendatur terminus, qui producitur: Cùm omnes homines, qui è peccatoribus evadunt filii Dei mediante misericordiâ, minoris sint atomo, si comparentur cum Filio unigenito Patris

tris æterni. Verùm si attendatur principium diversarum harum generationum, video, Patrem æternum invenire in proprio sinu suo omnem divitiarum immensitatem, quæ necessaria sunt ad producendum Filium suum unigenitum; sed & video Patrem misericordiæ, nihil profus in peccatore invenire, unde facere ipsum possit Filium Dei? unde desumit materiam ad conficiendum opus tam speciosum? Non videt in peccatore nisi crimina & abominaciones, quibus excitetur odium & horror erga ipsum: An inde formare possit dilectum Deo Filium? Ulterius conspicio, Patrem æternum totam suam essentiam divinam effundere in Filium suum unigenitum, emanatione quâdam naturali, non solum absque labore, sed infinitâ cum voluptate, sed & video, Patrem misericordiæ, millenos facere assultus, ut Spiritum suum & gratias suas introducat in hominem peccatorem, ad formandum ex eo natum Dei: & sæpius in vanum laborat, & omnem perdit operam. Quid hoc sibi vult? nisi quod, licet unigenitus Filius Patris æterni infinito modo excellentius Filios adoptivos Patres misericordiæ; nihilominus facilitas producendi unum, & maxima difficultas producendi alios, ansam nobis præbeat mul-

tò magis admirandi potentiam, quæ progignit filios adoptivos in sinu Patris misericordiæ, quàm illum, quæ progignit Filium unigenitum in sinu Patris æterni.

Similiter comparatio ineunda non est inter opera Patris omnipotentis, quæ sunt omnia entia creata, & inter opera Patris misericordiarum, quæ sunt filii adoptivi Dei, sive attendatur terminus productus, sive aspiciatur principium producens; nam illa, quæ facit Pater omnipotens in Creatione entium, non sunt nisi Creaturæ, quibus dat esse naturale; sed quod facit Pater misericordiarum in justificatione peccatoris est dilectus Deo filius, cui esse dat supernaturale. Omnis creaturarum multitudo, quæ non nisi naturale habent, minoris est unico solo adoptivo Dei Filio; de quo, dum dicitur, quod habeat esse supernaturale, per hoc innuitur, quod transcendat omnem naturam; Et consequenter si consideretur terminus productus, Deus nobiliter & excellentius opus patrat, dum facit ex peccatore Filium Dei, quàm si universum crearet mundum.

Verùm excellentius adhuc est, si consideretur terminus, unde prodierunt. Siquidem Deus Pater omnipotens, extraxit omnes creaturas e sinu nihili, tantâ cum facilitate, ut ipsi non ste-

esse Patrem
misericordiæ,
plus
est, quàm
esse creatorem
mundi.

terint nisi unico verbo. Nihilum tam est promptum, tamquē mō-
rigerum voci ejus, ut quamvis
nihil habeat, semper tamen ex-
peditum & accinctum sit, ad
subministranda illi omnia, quæ
voluerit, abs eo, quod vel mini-
mam voluntati ejus exhibeat re-
pugnantiam. Sed quando Pa-
ter misericordiarum extrahit fi-
lios adoptivos Dei è profundo
nihili, quò peccatum ipsos ad-
duxerat, hoc tantâ accidit cum
difficultate, ut non solum stet
ipsi verbis innumeris, invitatio-
nibus, importunis sollicitationi-
bus, verum etiam huc collocet
plures menses, & plures annos,
assultus conduplicet, in subsidi-
um advocet Angelos & homi-
nes, adhibeat promissa, minas
& supplicia; & quandoque post
tot insectationes, prelationes,
ambitus, quib⁹ omnis alia, nisi illa
misericordis Dei defatigaretur
patientia, desideratum scopum
in suis non assequitur consiliis.

Difficilius
est trahere
animam
à peccato,
quàm
mundum
è nihilo.

Ratio est, quia peccatum, quo
reperit ipsos immersos, est ni-
hilum quoddam rebelle volun-
tati suæ, nihilum tumultuans,
refractarium, quod sese oppo-
nit, nimis quàm sese obarmat
invincibili quâdam proterviâ; il-
ligat, constringit, vincit volun-
tatem peccatoris, ipsam deti-
net captivam, obcæcat, indu-
rat, insensibilem reddet, tantâ
pervertit malitiâ, redigit in sta-

tum ita Deo oppositum, ut non
minori, quàm infinitâ opus sit
bonitate ad superandam ipsius
malitiam, adhæc omni alteri,
nisi brachio omnipotenti, abso-
lutè impossibile foret extrahere
illam è tyrannide fortis hujus
armati. Ecce quare dixerim,
majori & fortiori opus potentiâ
ad progignendum unicum Fili-
um Dei adoptivum, quàm ad
producenda omnia entia creata.
Verum enim est, Patrem omni-
potentem citius & facilius crea-
turum mundos centenos magno
hoc universo ampliores, quàm
Pater misericordiarum unum
extrahat hominem ex abyssò
peccatorum ad formandum ex
eo dilectum Dei Filium.

O quantis tibi steti laboribus
ac ærumnis, diviniſſime mi Pa-
ter! quid fecisti quæsitum me?
è quàm profundâ abyssò extra-
xisti me! unde traxisti ansam
me tuis prosequendi favoribus,
me, qui non nisi dignus eram
tuo odio, tuisque suppliciis, quo-
ad peccatis meis hærebam affi-
xus? Cor tuum est, O Pater cœ-
lestis, infinita tua est bonitas,
quæ emollita est magnitudine
miseriarum mearum, quæque
pro eo, ut dira in me vibraret
fulmina, benignam mihi teten-
dit manum, pacisque exhibuit
osculum, & ex inimico, qui eram,
me Filium suum fecit perdile-
ctum. O quàm amabilis es in
triumpho.

Gratitudo
animæ à
peccato
extrahe.

triumpho miserationum tuarum? Væ mihi nisi amem te, & nullo non tempore tanti beneficii memorem gratitudinem geram cordi meo insculptam. Sed quàm admirabilis mihi videtur potentia tua, in exquisitissimo hoc gratiarum tuarum opere! si creâsses mundos millenos hoc jam creato longè pulchriores, non ita ex iis elucere cernerem infinitæ potentæ tuæ prodigia & in æstimabiliū bonitatum tuarum portenta, sicut ex misericordiâ mihi exhibitâ, quâ me extraxisti è miserabili peccatorum meorum nihilo, ut in tuum me adoptares filium.

Quanta nobis gloria est: Filios Dei.

Sed quàm stupenda benevolentia, quod Deus omnipotens, qui ab æterno Pater est Dei sibi æqualis, ex quo infinitas haurit delicias ac delectationes, esse quoque velit Pater vilissimorum, quales sumus, terræ vermiculorum! tam ingens hic bonitatis excessus est in Deo, ut credere vix possemus, quod eo usque se demittere fuerit dignatus, nec unquam fuissimus ausi ipsam velut nostram respicere Patrem, nisi ipsemet dedisset in mandatis, ut hoc ipsum compellarem nomine, dum precamur ipsum: *Pater noster, qui es in Cælis.*

Verùm eodumque in sublime ascendit hic tum honoris, tum felicitatis, quo fruimur, apex,

ut vix in animum nobis inducere liceat, reverà nos gloriosâ hâc sorte potiri, ut filii simus Patris, qui non solum supremus est omnium Induperator & Monarcha, verùm & Deus omnipotens, Incomparabilis hæc felicitas tam stupenda est in nos miseros hæcquè tam sublimis fors nostræ vilitati tam difformis & incongrua, ut incomprehensibile nobis sit, vilissimum terræ pulvisculum decorari honore, ut reverà sit per dilectus æterni Dei Filius. Dicitur hoc nobis, sed non capimus; nec capit id caput nostrum, cum majus sit omni captu & cogitatu nostro: felicitatis nostræ exuberantia, quæ incredibilis nobis videtur, obstaculo nobis est, ne illius gustemus dulcedinem: Non movemur ex illâ, cum nimium à nobis videatur remota, illamque intueamur haud aliter, quàm speciosam quandam imaginem.

Nihilominus est hæc veritas adeò firma & solida, ut nullatenus liceat de illâ dubitare, cum articulus sit fidei & verum Verbum Dei: *Videte qualem Charitatem dedit nobis Pater, ut Filii Dei nominemur & simus.* Videte, Fratres mei, dicebat magna quædam anima, totâ admiratione abrepta & absorpta gaudio, in consideratione hujus portenti; perpendite bonitatem.

tatem nimiam Patris nostri celestis, quâ gaudere nos voluit nomine ac elogio Filiorum Dei. Si alia nobis non esset prerogativa, nisi glorioso hoc nomine insigniri, nonne summo nobis cederet honori? Sed accedit adhuc quid amplius: siquidem nos integro & integrè potiri voluit isthoc privilegio, non tantum ut nominemur, sed re ipsâ & ipso opere simus Filii DEI; Ipse nos ceu tales agnoscit, nobis omnem exhibet benevolentiam paternam, nos gestat in sinu suo, præcipuâ nos providentiæ suæ curâ prosequitur, & tandem nobis ceu Filiis suis hæreditatem disponit & præparat æternam. Quantus favor, quanta felicitas, quantus gloriæ cumulus? O Deus! quo gratitudinis, reverentiæ & amoris affectu æstuaemus erga tam bonum Patrem, si persuasum animo haberemus, ipsum nos respicere, nosque amare suos velut filios!

Miser hic sylvicola, qui avidas dederat aures allatis à Missionario dogmatibus, quibus satclare explanabantur excellentiæ Dei, velut Patris æterni, velut Patris omnipotentis, velut Patris misericordiarum, quamvis nondum totaliter omnes hæc sublimes veritates intelligeret, animum tamen & cor suum totum sentiebat immutatum: Certum namque est, veritates

Aspectus
excellentiarum Dei
immutat
br. vi rem.
pore animam.

æternas, quas fides nos docet, habere aliquid in se tam divinum, tamque illecebrosum, ut paulisper tantummodo visæ ac cognitæ cunctos rapiant animos ac potenter corda lucrentur; præsertim, quando novæ nobis sunt, & primâ adhuc vice nobis proponuntur; & si assiduitas, quæ ad illas intelligendas requiritur, nobis earum non imminuat æstimationem, immenso nos accumulabit gaudio ipsarum pulchritudo.

Collega Missionarii, qui observabat vultum novi hujus in fide Catechumeni, videns ipsum totum attonitum, & magnis hæc veritatum splendoribus ipsi ob oculos positis quasi obtenebratum & caligine obductum, & credens ipsum desuper concepissee animo sensa & affectus, quos exprimere non poterat, voluit ipsum in his depromendis adjuvare, ipsumque interrogavit: Quid videtur tibi de Patre hoc æterno, qui producit Filium suum unigenitum ex propriâ suâ substantiâ, tantâ cum Majestate & gloriâ, & summâ dimanantis ex eo gaudii exuberantiâ? Ad hoc non respondit nisi per signa admirationis, extollens oculos ac manus in cœlum, quasi dicere volens: Adoro illum, admiror illum; sed ipsum non capio, non comprehendo, Sed quid videtur tibi, prosequitur alter, de Patre hoc omnipo-

tente,

tente, qui dedit esse omnibus creaturis, quas extraxit è nihilo tantâ cum potentia, tantâ cum fecunditate, tantâ cum auctoritate? quod magnus sit Deus, respondit Sylvicola, & quod magnus sit artifex, cum tot ac tanta formaverit ex nihilo, quodquè totus mundus obstrictus sit ipsi servire, & sub potentia illius contremiscere.

Sed denique, pergit Collega Missionarii, quid sentit cor tuum de Bonitate misericordissimi hujus Patris, qui tam alienus ab eo, ut nos pro meritis & exigentia criminum nostrorum perderet, tantâ nos prosequitur bonitate, ut ipse nos quaeratur in profundâ abyssu iniquitatum nostrarum, nostras disrumpens catenas, à peccati tyrannide nos exsolvat, ex magnis suis hostibus, qui eramus, nos inti-

mos suos facit amicos; & denique eodumque Charitatis suæ excessum in nos protrahat, ut pro veris suis nos filiis recipiat, nosque in possessionem inducat hereditatis suæ, quæ propria ipsius per omnem æternitatem est gloria? quæ mens, quis tibi sensus de Patre tam bono? quid dicis de ipso? Ah! Quid dici de ipso posset, respondet alter, posita super cor manu suâ? infinito modo foret amandus, si fieri posset. Sed quâ ratione contingere potest, ut revera ipsius sumus Filii? Non enim sumus ejusdem cum ipso naturæ, aliâs essemus Dij, sicut ipse; siquidem veri Filii ejusdem naturæ, ejusdem conditionis debent esse cum Patre. Hâc super re resumpsit verba Missionarius, ipsique explanavit, quâ ratione adoptemur in Filios Dei.

ARGUMENTUM.

1. Non sumus Filii Dei, quod nati sumus ex propria ipsius substantia, sicut Filius ipsius unigenitus.
2. Etiam non sumus ipsius Filii

- per solam demonstrationem extrinsecam.
3. Sed collocat ipse in nos qualitatem aliquam, qua transformemur in ipsum.

ARTICULUS V.

Verum quidem est, non esse nos Filios Dei, ex eo, quod nati sumus è propria ipsius substantia, quod non convenit, nisi Filio unigenito, quem in sinu

suo genuit ante sæcula, in æternitate suæ gloriæ, consubstantiali sibi, ejusdemque possessorem Divinitatis. Sed credendum pariter non est, nos nomine duntaxat ipsius esse filios, quia

Z

Affectus
animæ
consideran-
tis, Deum
esse Patrem
æternum,
Patrem
omnipoten-
tem &
Patrem mi-
sericordiæ.

Dignitas
Filiorum
Dei debet
addere nobis
animam.

quia tales reipsa & in veritate sumus, & ratione quâdam, quâ extollamur ad tantum gloriæ ac honoris fastigium, ut, si æstimare possimus valorem sublimis hujus dignitatis in nobis, perspiceremus clarè, ipsam abs comparatione majorem esse, quàm si Filii essemus potentissimi Monarchæ hujus mundi. Et si probè cognosceremus divinam hanc, quam Deus nobis confert, excellentiam, impossibile foret, quin extolleretur anima nostra supra Communem hominum Conditionem, tantamquæ Cor nostrum indueret generositatem, ut nunquam moliretur, nisi facinorâ egregia, præclara, heroica & natalibus suis consentanea. Si Princeps Juvenis deprehenditur in actione quâdam vili & probrosâ, confunditur & suffunditur rubore, pudetque ipsum dignitatis multò autem magis actionis suæ; lubens sese absconderet, & negaret facilius se esse, qui est, quàm sufferat pudorem affusum ex eo, quod indignitate vitæ suorum natalium obfuscaverit splendorem. Et nos eâdem ratione puderet abjecto & ignavo adherere animo sensuum nostrorum illecebris, quæ nobis cum bestiis communes sunt, nec auderemus prodire in conspectum Cæli & subire oculos Patris nostri Cælestis, ubi vis locorum nos in-

tuentis: Malleus potius vivi terræ committi visceribus, quàm unicum duntaxat in præsentia illius committere peccatum, si benè committeremus animo, quantâ cum gloriâ & honore nos admittat, ac in suos adoptet Filios.

Siquidem hic aliter res agitur, quàm cum hominibus, qui dum aliquem adoptant, aliud non agunt, nisi quod ipsum pro suo declarent filio, vel verbis vel scriptis, abs eo, quod aliquid in ipso ponant, quo naturalis ipsius immutetur conditio, nisi quod adoptantis censeatur filius & capacitatem acquirat hæreditate acquirendi ipsius facultates. Sed Deus adoptat nos in filios modo prorsus alio: siquidem ipse reipsa in nos collocat certam quandam qualitatem divinam, quam naturaliter non habemus, nosq; relucere facit pulchritudine quâdam supernaturali, quæ exterius quidem non apparet, nec oculis patet corporalibus, se autem insinuat usque ad intimam animæ nostræ penetralia. Est qualitas hæc certus ex facie ipsius radius, afferens nobis usque ad fundum cordis nostri vitam quandam divinam; est emanatio sanctitatis ipsius infinitæ; est admirabilis quædam participatio propriæ ipsius Divinitatis, quam appellamus gratiam sanctificantem, quæ animam eousque extol-

Quâ ratio
ne nos De-
us adoptet
in filios,

extollit super conditionem naturalem, ut non sit amplius Creatura è nihilo solum extracta, sed exquisitissimum divinæ misericordiæ opus, formatum in corde Dei. Ipsa tantâ respundet nobilitate & excellentiâ, dum è glorioso hoc emergit & prodit principio, ut, qui videre posset pulchritudinem animæ gratiâ justificante ornatæ, ipsam ceu quandam deputaret Divinitatem, confessus, maximas quascunq̃ naturæ pulchritudines ab ipsâ procul abesse.

Pulchritudo animæ in gratiâ.

Nihil est omnium venustatum externarû oculis corporeis blandientium, quod æquiparari possit pulchritudini spirituali, quæ oculos delectat animæ; sed omnes pulchritudines spirituales, non nisi in naturæ ordine collocatæ, non sunt nisi deformitates ac turpitudines, respectu unius tantum pulchritudinis supernaturalis, quam reperire est in minimo dono gratiæ: quia etiam omnia dona gratiam sanctificantem concomitantia, haud alio penes illam gaudent splendore, quam gaudeant stellæ in præsentia solis: siquidem in illâ & per illam angusta cum dignitate regnat Deus in animâ; in hac erigere sibi amat Tabernaculum suum extra seipsum; & post infinitam, quâ in propria essentiâ suâ fruitur, gloriam, amceniori non gaudet Paradi-

so, quam si supremo eum imperio regnet in animâ justi. Quanta pulchritudo hujus sit animæ, quæ Dei ipsius exhilarat ac delectat oculos? Et quam exuberans beatitudo ipsius, quia cum fruatur Deo, non solum paradysum suum circumfert in seipsâ, sed cum Deus possideat ipsam cum voluptate, dici potest, quod circumferat Paradysum DEI ipsius?

Anima in hoc statu adeo Dei pulchritudine refulget, ut videatur tota transformata in ipsum, & quasi facta prorsus divina.

Aliqui instituunt hanc comparisonem ad declarandum nobis hoc prodigium, quod bene verbis explicari nequit. Dicunt rem esse sicut cum ferro, quod totum penetratur, totumque exardescit ab igne. Mitte ferrum in fornacem vehementer accensam, ferrum non fiet reipsâ ignis, neque ignis etiam fiet ferrum, sed fit inter illa unitam intrinseca, tamque reciproca, ut, cum unum totaliter possideat alterum, non videantur esse nisi una eademque res; & qui nunquam vidisset ferrum ab igne, nec ignem separatam à ferro, imaginari sibi non posset, hæc duas res esse; sed indicaret, hic aliud non esse nisi ignem; ita ferrum absconditur sub igne, absorbetur ab igne, & quasi to-

Intima unio animæ cum Deo per gratiam.

D. Thom. 1. 2. q. 112. A. 2.

tum transformatur in ignem. Sic quoque dicunt ipsi, Deus, qui ignis consumens est, transformatur totam animam in seipsum, quando possessionem ejus adit per gratiam sanctificantem, ipsamque adoptat in filiam. Verum est, hanc animam non fieri Deum, nec Deum fieri hanc animam, fit tamen inter illos unio tam fortis tamque stricta, ut quis judicaret esse non nisi unam eandemque rem. Et sicut nil amplius apparet ex nigredine vel frigore ferri candentis, sed videtur non esse nisi ignis; sic etiam nil amplius apparet deformitatis naturalis in animâ sic in Deum transformata, tam est abscondita & absorpta in pulchritudinem infinitam Dei. Non nisi Dei est, sic suos adoptare filios mirabili modo transformando ipsos in propriam suam naturam; sicut solius ignis est ita accendere ferrum, ut illud velut ignem apparere faciat. *Sicut impossibile est, ut igneat nisi solus ignis; sic necesse est, ut solus Deus Desicet.*

D. Thom.
ibidem,

Missionarii Collega, qui semper observabat vultum novi profelyti, quem in fide instruebant,

probè advertit, ipsum totum esse commotum; aspiciebat sepius Cœlum & ingemiscebat continuo; Annotavit quoque ipsum aliquid submissâ voce mustantem, quasi desumpsisset, si non verba, saltem sensum ex magno Sancto Augustino, quando dolens conquerebatur, quod tam tardò inceperit cognoscere & amare Deum: *Serò te amavi, Pulchritudo tam antiqua & tam nova, serò te amavi.* Ut quid tam longo tempore ignoravi, O Pulchritudo tam antiqua, O Bonitas tam nova? ut quid tam serò incepi te cognoscere, tam serò amare? Cùm ergo videret ipsum tam benè dispositum, quasi vit ex eo; nonne corripitur amore cor tuum erga Patrem tam bonum? Nonne fortunatum te crederes, si hujus filius esse posses? Ah! si posses; respondet pauper hic sylvicola ingemiscens & in dextera pectore altum trahens suspirium, si posses obtinere sortem tam beatam! sed quâ ratione? Desuper Missionarius ipsum amplexans & animans, suum, ut sequitur, prosecutus est sermone.

Dolendum nobis est, quod tardò inceperimus cognoscere & amare Deum.

Confess.
l. 10. c. 27.

ARGUMENTUM.

1. Deus desiderat ardentè, nos suos esse Filios.
2. Gerit erga nos veri Patris affectum,

ut afficiamur erga ipsum tanquam veri & genuini Filii.

ARTI-

ARTICULUS VI.

SI serio desideras verus esse Patris Cœlestis Filius, scito & pro certo habe, ipsum ex parte suâ id multò ardentius desiderare. Nomen Patris fert secum bonitatem, dulcedinem, intimum amoris sensum suos erga filios. Non est amor comparabilis amoris Patris; unde ex antiquitate quispiam non immeritò dixit: *Nomen Patris, Amoris hyperbole*; dicere volens, quod si quis exprimere vellet Bonitatis excessum, quo fertur amor Patris erga Filium, acceperetur pro phrasi hyperbolicâ, id est, exaggeratione rei incredibilis; eoque amoris paterni excessus transcendent communem sensum illorum omnium, qui Patres non sunt.

Deus Pater tradit Filium unigenitum pro Filiis adoptivis, Sed amor hic nihil est respectu amoris, quo Pater cœlestis suos prosequitur filios. Si declarare tibi voluero, quanto excessu, quanto affectu ac impetu feratur erga illos, hyperbolen interpretaberis: Accipe auribus quod dico, quia prorsus stupendum est. Deus Pater, qui non nisi unicum habet Filium intra semetipsum, sibi consubstantialem, eundem secum Deum, quem infinito amat amore, suavissimum aeternæ suæ complacentiæ objectum; sed plures habet filios adoptivos extra seipsum, non ex propriâ suâ substantiâ progenitos, non nisi

Creaturas è nihilo à se extractas, quæ nihil omninò sunt respectu Filii sui unigeniti: nihil ipsi amabile habent in semetipsis, cum omnes nascantur peccatores & inimici ipsius ex utero Matris suæ. Nihilominus tanto amoris excessu prosequitur illos, ut pro ipsis filium suum unigenitum dederit, nimis quàm parum est, dicere, quod ipsum dederit, illum sacrificaverit pro ipsis, ac ipsemet illum morti devoverit, ut filii ipsius adoptivi, per mortem Filii sui proprii vitam acciperent sempiternam: Nonne hæc hyperbole amoris est paterni?

Certè si omnes filios suos adoptivos destinasset morti, ad salvandam unigeniti sui vitam, hoc tantam non cietet admirationem: Si sacrificasset Cœlum & terram & Creaturas omnes pro ipso solo, id æquitas postulasset. Sed quod excessus amoris, quo erga nos fertur ipsum eò usque rapuerit, ut, cum non haberet nisi unicum Filium in sinu suo, quem uti seipsum amat, pro nostrâ hunc salute sacrificaverit, pro nobis vilissimis terræ vermiculis, pro nobis peccati mancipiis, pro nobis, qui magni ipsius eramus inimici, & non nisi odio ipsius digni: Hoc omnem intellectum id ipsum considerantem reddit attonitum, omnes facit obmutescere

Z 3 linguas,

S. August.
lib. 10.
Confess.

linguas, omnemque transcendit admirationem. *Quomodo nos amasti, Pater bone, qui Filio unico non pepercisti, sed pro nobis impiis eum tradidisti! O Pater optime! infinitæ Pater misericordiæ? quò rapuit te tui erga nos excessus amoris? quid fecisti? Unicum habes Filium infinite tibi charum ac pretiosum, infinite à te dilectum, & ipsum tradidisti pro impiis, qui te non amant, non diligunt? exspolias vitâ unigenitum tuum, hanc ut pluribus tribuas parvulis adoptivis, nihil in se habentibus, quod dignum foret, ut respiceres ipsos? quis comprehendat tantum Bonitatis excessum? Nonne hoc fit paterni hyperbole amoris? *Nomen Patris Amoris hyperbole.**

Veruntamen nondum hic finis Amoris; majori adhuc gestit accumulare nos felicitate. Postquam enim incomparabili hoc affecit nos honore, ut per mortem unigeniti sui, nos in suos adoptaret filios; quasi plurimum, hunc ab ipso recipiendo honorem, simus promeriti, disponit nobis coronas pro præmio & regnum æternum, quod nobis promittit, cujusque possessionem firmiter sperare nos jubet. Sed quod regnum? Bonum infinitum, semetipsum, propriæ suæ participationem gloriæ.

Et ut nos disponat ad tantam felicitatem, per aliam huic omnino similem, elevat nos hic (nempe per gratiam hanc sanctificantem) velut Principes sui sanguinis infinite sibi charos; portat nos semper in sinu paternæ suæ providentiæ, nunquam non oculos suos in nos gerit defixos; Angelos, qui aulae cœlestis sunt Principes, nostro deputat servitio; propriâ suâ nos enutrit substantiâ, melius quam proprio lacte enutrit Mater Sobolem suam; cum nobis largiatur proprium suum Corpus & adorandum suum sanguinem, ut efficiamur prorsus divini, utpote sic propriâ Dei substantiâ enutriti: instruit nos velut Bonus Pater parvulos suos Filios, quomodo loqui cum ipso debeamus, datque nobis cum confidentiâ licentiam, appellandi ipsum Patrem nostrum, sicut & quotidie petenti ab ipso panem & regnum ipsius *Pater noster, adveniat Regnum tuum; Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* Quis unquam sumpsisset hoc sibi, ut ab ipso tam ingentem efflagitaret amorem? An vel minima mentem subire potuisset cogitatio tanti favoris, vel levissimum ore dilabi verbum, quo innueretur, incomparabilem hunc Patrem, tanto nos diligere cum ardore? Nisi id propriis nostris usurparemus oculis,

Deus Pater
nos nutrit
& instruit
velut dilectos suos
Filios.

Non
Pater
cit
tris.

oculis, an credere possemus? O Amantissime Deus! O Pater infinities Dives in bonitate erga pauperculos Filios tuos! Nonne hoc reipsa hyperbole sit amoris paterni: *Nomen Patris, Amoris Hyperbole?*

Nomen Patris alliecit cor Patris, & Filii.

Quis non alliceretur dulcissimis hisce Coelestis Patris nostri blandimentis, videns, quod non solum nos doceat ad se recurrere velut Creaturas ad Creatorem, appellando ipsum Deum omnipotentem; velut subditos ad Principem, nuncupando ipsum nostrum Regem; velut famulos ad Dominum, nominando ipsum moderatorem nostrum? sed velit, ut recurramus ad ipsum velut infantes ad Patrem suum, & quis est, qui pronuntiando verbum tam affectuosum, ab ipso ori nostro insertum, *Pater noster*, non advertat hic ultra magnitudinem Charitatis suae, amorem ingeniosum ad excitandum in corde utriusque Patris & Filii intimam reciprocae dilectionis sensum? Enim vero nec verus Filius pronuntiare posset nomen Patris, abs eo, quod sentiat venerabundam submissionem in animo tenerrimum affectum in corde, & mel quasi suavissimum in ore: Dulcis haec assentatio est ablandiens Patri, quae deliniat ipsum & melius potentiisque protracto in longum dis-

curso persuadeat, obtineatque ab ipso, quidquid voluerit: *Hoc Nominis Charitas Patris excitatur, & quadam impetrandi praesumptio est.* Nec Pater ex parte sua audire posset vocem Filii sui se Patrem compellantis, quin cor suum emolliri & in dulcedinem sentiat colligari; iracundiam concitatus mox conciliatur, sequere nescio quam dulci facundiam immutatum experitur, facundiam inquam in solo Patris nomine inclusam: quo audito duntaxat, millenas statim rationes excogitat, quibus persuadeatur, ut non nisi Bonitatem & amorem spiret erga illum, quem dilectum sibi habet filium.

Testis sit infidelis illa anima, quae maximis ipsum affecerat injuriis rebellione sua, ipsiusque despectu; si Pater non fuisset, juxta merita sua perdidisset ipsam. Sed vocato in Consilium proprio corde, recordatus se Patrem esse ipsam denuo requirit, ipsam praecipue occupat, ipsique facillimum ad manus porrigit Remedium in pacem secum redeundi, suamque quantocyus recuperandi gratiam: quod ab ipsa postulat, unicum est, ut revertatur ad se filiali cum fiducia, sequere appellet Patrem suum: *Ergo saltem voca me; Pater meus es tu.* O infinita Bonitas divini ac coelestis Patris mei! Credebam,

S. Aug. lib. 2. de Serm. Dom. c. 8.

Deus invitat animam peccatricem; ut nominet se Patrem suum ad lucrandum cor illius.

Jerem. 3.

debam, te post peccatum meum obarmaturam Virgâ manum tuam ad puniendum me, uti merebar. Credebam mearum fore partium, ut potius me humiliarem & annihilarem coram te, lacrymantibus oculis, contrito præ dolore corde, suffuso pudore vultu, tibi dicens, quod Filius prodigus Patri suo: Pater peccavi in Cœlum & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum de mercenariis tuis. Et ecce, tu me prævenis, prior accurras ad filium tuum perditum, apertis Brachiis, magis tamen adhuc aperto corde, mihi quæ dicis: *Saltem voca me; Pater meus es tu: Veni mi fili, voca me Patrem tuum, & satisfactum mihi erit; Consolaberis ex jacturâ tui afflictum cor meum, id quæ præ gaudio dilatabis & delectabis summè, si tantummodò dixeris mihi dulcissimum hoc Verbum, quod reviviscere faciet in ipso intimum amoris ac dilectionis affectum: Sic Amor vindicat; sic coelestis Patris ulciscitur Charitas, sic injuriæ acceptæ exigit pœnas ab offendente se filio. Quis dissidebitur hanc verè amoris paterni esse hyperbolem? Si desideramus, ut noster ipse sit Pater, millies magis is desiderat, ut nos ipsius simus Filii. Voca voca confidenter ipsum Patrem tuum.*

Ad hæc verba Neo-Convertus exhibuit foris animi sui sensa & affectus, quos intus produxerat gratia in corde ipsius; & respicere incipiens Deum velut Patrem suum, tanto cum fervore est ipsum affatus, ut tum missionario, tum Collegæ ipsius fecerit uberes oboriri lacrymas: O Pater indulgens nimium, qui dedisti mihi, ut essem, qui conservasti me, qui tamdiu nutriti me, nec cessasti benè facere mihi, dum nondum cognoscebam te Deum meum! O Bonitas, qui tanto tempore, dum offendi te, tolerasti me! O verè paterni hyperbole amoris, quo ad tam immodicos raperis excessus erga indignos! O Bonitas! O infinita Bonitas! O quàm acriter pungit & lancinat animum, tam tardò cognovisse te! Omne tempus abs cognitione & amore tui transactum, malè collocatum & deperditum censeo; nec aliud superest, nisi de illo deperdito dolor, qui solus est, quem ad reparationem amoris mei offerre tibi valeam.

Ah! saltem amabilis mi Pater, suscipe me in Filium tuum, & concede, ut ab auspicato hoc die, quo cognoscere te auspico, non cessem unquam amplius tibi famulari, tibi placere, te amare. Ah! quando haberem solus omnia corda tum hominum, tum Angelorum, non sufficerent adhuc

Affectus
elicendi
à filio ad-
optivo er-
ga Patrem
coelestem.

huc mihi, ut tantum amem te, quantum es amabilis. O Pater cœlestis, an nunquam ergò erit, ut perfectè amem bonitatem, quæ tantum amat me? Aufer à me, o amabilis Pater, aufer à me meum hoc cor marmoreum, & pro eo da mihi cor totum

igneum, vel aufer mihi vitam: quia vivere amplius nolo, nec momento super terram, nisi ut tibi serviam, teque diligam, tam bona dans specimina, aggregatus est numero fidelium: & hic fructus præsentis erat Consultationis.

CONSULTATIO VIII.

De Persona Filij.

Invisum concesseram amicorum quempiam, & abs eò, quod adverteret, in ipsius penetraveram cubile, cum mihi assumens libertatem, quæ inter amicos magis familiares, familiaris esse solet; Inveneram ipsum solum, erectum in pedes, & stantè coram magno quodam speculo, tamquè attentè se in illo considerantem, ut me ingredientem non observaverit. Videns ipsum hæc distentum occupatione, quæ ipsi prorsus præter morem erat! haud inaniter judicavi, nil hic subesse vel curiositatis, vel vanitatis, vel complacentiæ sui ipsius: Noveram enim ipsum supra modum pietati ac devotioni addictum, & à sæculi crepundiis nugisq; prorsus abstractum; nesciebam autem, quid suo revolveret animo, oculos suos ita immobiliter in speculum gerens defixos: non ita res habet cum veris Dei servis, sicut cum mundi ver-

nis & affectis: hi in omnibus non quærunt nisi vanitatem; illi econtra non aliud, nisi quod mentem ipsorum attollere possit ad Cognitionem primæ veritatis.

Cum propius accederem, me prius in suo videbat speculo, quam intrantem perciperet in suum cubile. Nolebat mox ab initio mihi suum communicare arcanum; sed conversus ad me, festivâ oris specie & hilari vultu dicebat mihi; Enim verò mirabile est; non sum pictor, & in momento mei ipsius tam perfectam, omnibusquè numeris absolutam efformo imaginem, ut magis exquisitam perfectiusq; repræsentantem peritissimus Mundi pictor efformare non posset. Quæ est manus hoc opus perficiens? mea namque non est, debet esse cujusquam alterius, quem non videam: ubi est penecillum, quo utitur? Ubi sunt colores, quos adhibet? Quis magnus est ille

Aa pictor,

Miraculum
naturæ in
speculo.